

สมควรแก่เหตุ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คำถามนี้คือคนปฏิบัตินะ คำถามที่ ๕๐. เลยละ เขาถามว่าฝึกใหม่ มันไม่ฝึกหรอก แต่คนมันต้องตั้งใจ

ถาม : การฝึก ตลอดเวลาที่ระลึก รู้ โดยเอาสติจับลมเข้าและออก ไม่ได้ภาวนา พุทฺโธ (หลวงพ่ : ไอ้ตรงนี้สำคัญ) ไม่ได้ภาวนาพุทฺโธวางอารมณ์ที่รู้เท่านั้นและต่อที่รู้ อากาศเคลื่อนไหวของกาย ทำสลับกันเมื่อจิตพร้อม ทำอะไรตรงไหนก็ทำตรงนั้น และพิจารณาสิ่งที่กระทบจิต โดยคุณมันว่าอะไรมันกระทบ กระทบแล้วเป็นอย่างไร คือเรา เป็นอย่างไร คิดอย่างไร และแสดงออกอย่างไร สภาวะจิตตอนนั้นจะนิ่ง เงียบ กลาง ไม่มี บวก ไม่มีลบ ในจิตเวลานั้นเป็นการฝึกที่ถูกต้องหรือยัง ถ้ายังจะต้องฝึกอย่างไร ถ้าใช่จะ ฝึกต่อไปอย่างไร

หลวงพ่ : อันนี้เขาไม่ได้บอกตรงๆ เนอะ แต่ถ้าบอกตรงๆ เขาบอกว่าไม่ได้กำหนด พุทฺโธ กำหนดแต่ลมหายใจเข้าและออก อันนี้เวลาเรากำหนดลมหายใจเข้าและออกนี้ ถูกต้องมันเป็นอานาปานสติ แต่คำถาม ถ้าอ่านแล้วความเข้าใจนี่คือการกำหนดคนามรูป ย่างรู้ตลอดเวลา รู้หนอแล้วต่อไปนิ่ง เงียบ เป็นกลาง ธรรมดามันเป็นอย่างนี้ นิ่ง เงียบ เป็นกลาง ทุกอย่างมันพร้อมใจ ก็เข้าใจว่านี่มีความสุข ความสุขมันจางไปปฏิบัติแล้วจะมี ความสุข สภาวะมันนิ่ง กรณีอย่างนี้เราพูดบ่อย เราพูดบอกว่ามันก็เหมือนกับว่า สิ่งที่มี ชีวิต สิ่งที่มีความรู้สึกกระทบมันต้องมีความรู้สึก สสารที่ไม่มีชีวิตมันกระทบอะไรมันก็ ไม่มีความรู้สึก

จิตของเรามันมีชีวิตมีความรู้สึกใช้ใหม่ เรากระทบกระเทือนในสิ่งใด สิ่งนี้ถ้ามัน สงบเข้ามามันก็ต้องนิ่ง สงบโดยที่มีความรู้สึก ไม่ใช่ว่านิ่ง กลาง เงียบ สงบ เงียบ อย่าง นี้เหมือนการปฏิบัติอะไร ฉะนั้นจะบอกว่าทำอย่างนี้มาถูกไหม ฝึกมาตรงนี้ถูกต้องไหม

แล้วทำอะไรต่อไป นี่มันไม่มีพื้นฐาน มันไม่สมควรแก่เหตุไง แต่ถ้าพูดถึงเวลาสมควรแก่เหตุ เรากำหนดลมหายใจนี่ก็ต้องลมหายใจ ทีนี้พอกำหนดลมหายใจเรื่อยๆ กำหนดลมหายใจนี้ถูก มัน เป็นอานาปานสติ กำหนดลมหายใจทำไมถึงว่าถูก ถูกเพราะจิตนี้มันเกาะอยู่ที่ลมหายใจ จิตมันเป็นสิ่งมีชีวิต พอเราสูดลมหายใจเข้าและลมหายใจออกซัดๆ เห็นไหม ซัดๆ คืออะไร ซัดๆ คือความรู้สึกมันรับรู้ลมใช่ไหม นั่นละเขาว่าจิตมันเกาะเพราะมันมีตัวจิตใจ เรารับรู้อะไรซัดๆ ตัวรับรู้ใช่ไหม ลมเข้าเราสูดลมซัดๆ ที แล้วลมออก เรามีสติเราพร้อมนี่จิตมันเกาะลม ถ้าพุทโธจิตมันก็เกาะกับพุทโธใช่ไหม

เราต้องการค้นหาจิต เราต้องการให้จิตมันนิ่ง ถ้าจิตมันนิ่งโดยธรรมชาติของมันคือสัมมาสมาธิใช่ไหม พอจิตมันนิ่ง ทีนี้ด้วยความเข้าใจผิด ด้วยความที่เราคิดว่า เราใช้ปัญญาเรา ทีนี้พอจิตมันเฉยๆ อยู่เห็นไหม เราก็ดูความกระทบใจ ดูจิตมันกระทบสิ่งใด ดูกาย ดูความเคลื่อนไหว มันถูกไหม

จะบอกว่ามันผิดทั้งหมดนะ ที่เราบอกว่าผิดๆ นี้ คำว่ามันผิดหมายถึงว่า เวลาคนเข้าไปในเรื่องของปัญญาเรื่องของพุทธศาสนานี้ เราบอกว่าเป็นโลกีย์ปัญญา ปัญญาแบบโลกมันฆ่ากิเลสไม่ได้หรอก แต่เขาก็ต้องใช้ปัญญาอย่างนี้ เขาเรียกว่าปัญญาอบรมสมาธิ

คำว่าปัญญาสมาธินี้คือว่ามันเป็นปัญญาสามัญสำนึกของมนุษย์ มนุษย์ที่มีปัญญาโดยธรรมชาติ มันเป็นปัญญาของมนุษย์ใช่ไหม มนุษย์ ปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ ถ้าจิตมันสงบเข้ามามันจะเป็นกัลยาณปุณฺณ ถ้าจิตมันสงบขึ้นมา ปัญญาอย่างนี้ใช้ถูกต้องไหม ถูกแต่มันถูกของขั้นสมณะไง มันถูกของขั้นปัญญาอบรมสมาธิ มันถูกของขั้นทำความสงบ มันไม่ใช่ถูกของขั้นวิปัสสนา คำว่าปัญญาๆ คือขั้นวิปัสสนา ถ้ามันไม่มีสมาธิมันไม่มีจิตมันยังไม่ถึงวิปัสสนา จะบอกว่าผิด ถ้าบอกว่าผิดนะ พวกเรานี้จะแว้งกว้างไป จะเริ่มต้นกันถูกไม่ได้

ฉะนั้นบอกว่าถูก ถูกตามแต่เหตุ สมควรแก่เหตุ เพราะว่าเริ่มต้นของเราเราต้องการความสงบของใจขึ้นมาก่อน เราต้องทำความสงบของใจใช่ไหม ทีนี้พอใจสงบขึ้นมา เวลาจิตมันสงบนะ เดี่ยวปัญหาต่อไปมันจะมีตัวอย่าง ตัวอย่างมันอยู่ที่ปัญหาต่อไป ปัญหาต่อไปเขากำหนดพิจารณาภายหลังแล้วเขาขนพองสยองเกล้า ปัญหาต่อไปจะแสดง

อาการต่อไปที่มันจะดีขึ้นไปมันจะเป็นอีกอย่างหนึ่ง แต่ถ้ามันเป็นแบบนี้ มันก็อยู่นิ่ง เขาเขียนว่า นิ่งๆ ด้วยนะ นิ่งๆ เงียบๆ กลางๆ ไม่มีบวก ไม่มีลบ มันจะอยู่อย่างนี้ มันจะอยู่อย่างนี้เพราะอะไร อยู่อย่างนี้เพราะจิตมันไม่ลงลึกใจ จิตมันไม่ลงมารู้ถึงตัวมันเอง

ถ้าจิตมันไม่ลงมารู้ถึงตัวมันเอง มันจะไม่ได้ทำความสะอาดของตัวมันเอง แต่โดยธรรมชาติของจิต จิตกับความคิด เวลาเรามีความคิดเรามีความทุกข์ความยาก เพราะเราไปคิด เราจะคิดเรื่องอะไรก็แล้วแต่ ต้องคิดมันขึ้นมา ถ้าไม่คิดขึ้นมาเราจะมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างนั้นไม่ได้ จะคิดเรื่องอะไรก็แล้วแต่ เรื่องบวกหรือเรื่องลบก็แล้วแต่ พอเราคิดมันก็จะมีอารมณ์ความรู้สึก ถ้าลบมันก็เสียใจบวกมันก็ดีใจ

ฉะนั้นพอเราปล่อยมันนิ่งๆ กลางๆ นี้เราปล่อยความคิดมาเห็นใหม่ แล้วปล่อยความคิดมา คิดมาเฉยๆ จิตมันก็เป็นธรรมดาของมันใช่ไหม แต่เราพุทโธๆ นี้จิตมันปล่อยความคิดมา แต่ตัวที่มันปล่อยมามันรู้ตัวว่ามันปล่อยมา พอรู้ตัวว่ามันปล่อยมา มีสติพร้อมเข้ามากับตัวมันเอง ตัวมันเองหุบเข้ามา เราถึงบอกว่ามันมีเจ้าของใจ เราพูดบ่อยว่าความว่างที่มีเจ้าของ มีสติ มีปัญญารับรู้ นะ กับความที่แบบว่า ว่างแบบ เบลอๆ ว่างแบบไม่มีเจ้าของใจ เขาถึงว่าเป็นมิจฉา หรือเป็นสัมมาใจ

เงียบๆ นิ่งๆ เฉยๆ แล้วมันเป็นอะไรครับ คือตัวเองยังไม่มียุติรับรู้ตัวเองใจ เห็นไหม มันถึงไม่เข้ามา อย่างนี้ถ้ามันกำหนดลมหายใจนะ กำหนดลมหายใจเข้าไปเรื่อยๆ อยู่กับลม เกาะลมไปเรื่อยๆ ทีนี้พอมันนิ่งเข้ามา มันเกาะลมเข้ามา พอลมละเอียดมันก็รู้ละเอียด ตัวมันเองรู้ตัวมันเอง มีสติปัญญาของมันเข้ามา เราถึงบอกว่า มันต้องมีความสงบก่อน ครูบาอาจารย์ถึงบอกว่าต้องมีความสงบก่อน

ฉะนั้นการทำความสงบนี้ การใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ก็คือสมณะนี้แหละ ปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิคือสมณะ

“ปัญญาอบรมสมาธิกับปัญญาวิปัสสนา มันคนละตัวคนละปัญญากัน”

ปัญญาอบรมสมาธิคือใช้ปัญญาใคร่ครวญในธรรมเข้ามา ให้มันสงบเข้ามา นี่คือนิยามปัญญาอบรมสมาธิ ฉะนั้นบอกว่าการพิจารณาสิ่งที่กระทบจิต คุณมันตลอดเวลาว่าสิ่งใดกระทบสิ่งใดไม่กระทบ ฝึกอย่างนี้ใช่หรือไม่ใช่ ถ้าใช่จะฝึกอย่างไรต่อไป กำหนดลม

ชัดๆ กำหนดลมชัดๆ นะแล้วถ้ามันกระทบสิ่งใด มันมีสติพร้อม การใช้ปัญญานี้มันใช้ได้ คำว่าใช้ได้เพราะเรามีสติพร้อม คำว่าปัญญาใช้กับเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

ถ้าปัญญาใช้ไม่ได้เลย เราบอกพุทโธๆ คนเรานี้มีความมุ่งหมาย พวกเรามีความคิ
ณะสุดโต่ง เวลาบอกว่าจะทำความสงบนี้ห้ามคิดเลยจะให้สงบอย่างเดียว พอสงบแล้วมัน
ก็ต้องใช้ความคิดเหมือนกัน ความคิดคือปัญญา ทีนี้ปัญญาอย่างนี้มันปัญญาขั้นของสมณะ
ปัญญาอบรมสมาธิเราก็ใช้ปัญญาของเรา ปัญญาใช้ได้ทุกชั้นเพียงแต่ว่า ที่บอกว่าถูกหรือ
ผิดนี้ เพราะปัญญาอย่างนี้มันไม่ได้ฆ่ากิเลสไป

คำว่าถูกหรือผิด เวลาชี้ถึงเป้าหมายชี้ใหม่ เป้าหมายว่า **พอพิจารณาปัญญาแล้ว
มันว่างหมด อย่างนี้ภาวนาใช้ได้แล้ว เป็นโสดาบันแล้ว** คำว่าใช้ได้เขาคิดว่าเป็นโสดาบัน
ไป คำว่าโสดาบันคือว่ามันไม่มีอะไรแล้วไป ความคิดมันมีแต่เรา เราไม่มีความคิด
ความคิดมันไม่มีว่างหมดเลย ว่างหมดเลย เห็นใหม่ถึงว่าผิด ผิดว่าว่างหมดเลยนี้ทำไม
สงสัย แล้วว่างหมดเลยทำไมมันเลื่อม แต่ถ้าเป็นโสดาบันจริงนะ เวลามันพิจารณาของ
มันเข้าไปนะ มันใช้ปัญญาอย่างนี้พิจารณาเข้าไปมันปล่อย จะปล่อยขนาดไหนก็แล้วแต่
พอเดียวมันมีความคิดขึ้นมาอีกก็ใช้ปัญญาต่อไปเรื่อยๆ มันพิจารณาไปมันก็ปล่อยอีก พอ
ปล่อยอีกมีสติสัมปชัญญะปล่อยขึ้นมา จิตละเอียดเข้ามา สงบเข้ามา พอสงบเข้ามาเดียว
มันพิจารณาอีกก็พิจารณาต่อไปอีก มันก็ส่งเข้ามาอีกมันก็ลึกลงไปเรื่อยๆ ไป เหมือนกับเรา
ทำงาน เราฝึกงานนี้ งานเราจะชำนาญขึ้น เราจะเป็งานของเราขึ้น พอเป็นของเราขึ้นมา
มันจะไปเรื่อยๆ

ถามว่าผิดใหม่ จะบอกว่าผิด

ถ้าจะบอกว่าผิดนะ มันผิดของวิปัสสนา แต่มันถูกของสมณะ

ถ้าบอกผิดใหม่ บอกไม่ผิด ไม่ผิดเพราะอะไร

ไม่ผิดเพราะมันต้องเริ่มภาวนามาอย่างนี้

เขาถามว่าผิดใหม่ มันก็ ๕๐-๕๐ ผิดไม่ผิด

ผิดไม่ผิดนี่นะผู้ที่ปฏิบัตินี้รู้เอง รู้เองเพราะอะไร คำว่ารู้เองคือว่ามันไม่ก้าวหน้า มันอยู่เท่านี้ ถ้าทำอย่างนี้มันจะมีเท่านี้ มันไม่ไปอีก

แต่ถ้าตัดสินใจจะ ตัดใจเด็ดขาดว่ากำหนดลม เกาะลมไว้เฉยๆ เลย พุทโธๆ พุทโธ ก็ได้หรือเกาะลมก็ได้ เกาะลมไว้เลย เกาะลมเฉยๆ ลมหายใจเข้า ลมหายใจลมออก เกาะลมไว้เลย จะพิสูจน์กันไง ให้เจ้าของคำถามนี้พิสูจน์ พิสูจน์ว่าถ้าเรายู่กับลมเฉยๆ เกาะลมไว้ตลอดเวลา แล้วดูความเปลี่ยนแปลงดูความรู้สึกของจิต กับที่ว่าออกมากำหนดจิตดู สิ่งดูกระทบต่างๆ กำหนดดูชัดๆ เลยแล้วมันจะเห็นของมัน

พอเห็นของมัน มันจะรู้เลยจิตมันละเอียดหรือหยาบอย่างไร แล้วการใช้ปัญญานี้ ใช้ได้ ใช้ปัญญานี้ใช้ได้ แต่ปัญญาอย่างนี้จะเป็นปัญญาของสมถะ ปัญญาที่ใช้ได้

แต่เวลาบอกถูกผิดนี้ มันถูกผิดที่ว่าเวลาเขาตอบถึงผลไง เพราะคนถามถามถึงว่า ผล เป้าหมาย ผลคือเป้าหมายมันถูกต้องไหม เป้าหมายของมันคือสมถะ เป้าหมายของมันคือสัมมาสมาธิ แล้วถ้าพิจารณาไปเรื่อยๆ จากสัมมาสมาธิ ถ้าจิตมันออกรู้อีกหนหนึ่ง มันจะเป็นโลกุตตรปัญญา มันจะเป็นวิปัสสนา วิปัสสนามันอยู่ข้างหน้า

แต่ตอนนี้การว่าใช้ปัญญาอย่างนี้ ที่เขาบอกว่าศาสนาพุทธนี้ศาสนาแห่งปัญญา ใช้ปัญญานี้ ใช้ ถูก เป็นศาสนาแห่งปัญญา แต่เป็นปัญญาของขั้นสมถะ ปัญญาของการกระทำเข้ามา

ถาม : ปัญหาที่ ๕๑. เขาถามว่า ทาน สีล ภavana มีไม่ครบได้หรือไม่ เขาถามเรื่อง ทาน สีล ภavana แล้วเวลาถามปัญหานี้นี้นานมาก ไม่อ่าน มาอ่านตรงที่ว่าเขารักษา สีลไว้มันไม่บริสุทธิ์ เพราะผมมีทาน มีภavanaแล้ว แต่ยังมีสุราอยู่ การภavanaนี้จะก้าวหน้า การภavanaจะเป็นไปได้ไหม

หลวงพ่ : เราจะบอกว่าคนเรานี้ละ คนเราถ้าอาการ ๓๒ ปกติเรากฎาณาก็ได้ โทษนะ ไม่ใช่ว่านะ คนเราจะพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ภavanaได้จริงไหม เพราะการภavanaนี้เขาต้องการภavanaเพื่อความสงบของใจใช่ไหม เพราะมันหลุดพ้นกันที่ใจ ฉะนั้น สีลนี้ถ้าบริสุทธิ์ มันก็เหมือนคนอาการ ๓๒ เป็นปกติ แต่ถ้าสีลมันด่างมันพร้อย มันก็เหมือนคนอาการ ๓๒ นี้พิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ฉะนั้นบอกว่าคนพิจารณาจะภavanaได้ไหม เขาถามว่า

ภาวนาได้ไหมเง ถ้ายังคัมสุราอยู่นี้จะภาวนาได้ไหม ถ้าบอกว่าถ้าคัมสุราแล้วภาวนาไม่ได้เลยนี้มันก็ไม่ใช่ ใช่ไหม แต่ถ้าคัมสุราแล้วภาวนานี้ ได้ แต่ถ้าไม่คัมสุราจะมันก็ต้องดีกว่าคัมสุราแน่นอน

ถ้าไม่คัมสุราจะ มันก็ต้องดีกว่าคัมอยู่แล้ว งั้นคัมสุรานี้ภาวนาได้ไหม แล้วจะก้าวหน้าไหม มันภาวนาได้ จะก้าวหน้าหรือไม่ก้าวหน้า มันก็อยู่ที่สุรามันจะพาไป เวลาเมาๆ ภาวนานี้ อู้หู มันจะนิพพานเลยเพราะสุรามันพาไป เพราะมันจะเว้งว้างไปหมด แต่ถ้าไม่มีสุรานี้มันจะพาไปนิพพานไม่ได้นะ เพราะมันขาดสุรา นี่พูดถึงว่าไม่มีสุราแล้วจะภาวนาเขายังคัมสุราอยู่ เขาหวังใจ หวังว่าถ้าศีลไม่ปกตินี้จะภาวนาได้ไหม ถ้าบอกว่าไม่ได้เลยมันก็ไม่ถูก ถ้าบอกว่าได้ แต่ว่าได้แล้วมันจะถูกต้องไหม ใต้นี้มันจะดีขึ้นไหม ฉะนั้นไม่คัมสุราดีกว่า แต่คัมสุราแล้วภาวนาได้ไหม ต้องบอกว่า ได้ แต่ผลมันแตกต่าง ถ้าบอกว่าไม่ได้นี่ มันไม่ใช่ ถ้าอย่างนั้น มันก็เปรียบเหมือนคนเราร่างกายปกติ กับร่างกายคนพิการนี้แตกต่างกัน ทีนี้มันจะเข้ามาเรื่อยๆ นะ

ถาม : ปัญหาที่ ๕๒. หลับแล้วเข้าสมาธิได้หรือเปล่าครับ ผมภาวนาอยู่กลางคืนนอน ลมหายใจเข้าออกพุทโธแล้วหลับไป ฝันว่าตัวเองเดินไปเจอพระเดินผ่านไปหลายรูป แล้วเดินผ่านไปเจอแสงแปลกๆ แล้วมีพระรูปหนึ่งเดินเข้ามาถึงผม เทศน์ให้ผมฟัง พาผมเดินจงกรมบนอากาศ จนภาพที่เดินจงกรมหายไป มีดมัวสลัวไปจนหายไป แล้วพระบอกตั้งใจให้ดี จนมันสว่างขึ้นมาเริ่มเห็นตัวเห็นตนขึ้นมา เขาบอกว่าพอหายขึ้นมาบางครั้งฝันว่าตัวเองบวช

หลวงพ่ : เขาจะถามว่า ความฝันนี้เป็นความจริงหรือเปล่า แต่คำถามเขาบอกว่าคนหลับเข้าสมาธิได้หรือเปล่าเห็นไหม

หลับเข้าสมาธิไม่ได้ หลับคือหลับ สมาธิคือสมาธิ สมาธิไม่ได้หลับ ถ้าหลับไปแล้วฝันนะเขาเรียกว่าฝัน ฉะนั้นมันก็มีกลับมาะ มีกลับมาว่าเวลาครูบาอาจารย์เราเข้าสมาธิแล้วเห็นนิมิต เข้าสมาธิแล้วเห็นนิมิตคือว่าจิตเป็นปกติ มันรู้ตัวทั่วพร้อมแล้วมันเห็นของมัน สติสัมปชัญญะนี้พร้อมมากนี่คือการเห็นนิมิต เวลาฝันหลับไปนี่ไม่มีสติ เพราะการฝันนี้เราควบคุมอะไรไม่ได้ ความฝันภาพที่เห็นจะเกิดขึ้นมาเองใช่ไหม มันจะควบคุมสิ่งใดไม่ได้

ฉะนั้นความฝันนี้เวลาครูบาอาจารย์เราบอก เวลาเห็นนิมิตท่านพูดออกไปแล้วมัน เหมือนกับว่ายกย่องตัวเองเกินไป ท่านจะบอกว่าฝันเว่ย เมื่อคืนฝันอย่างนี้ๆ ส่วนใหญ่ แล้วที่ฝันๆ ท่านเห็นนิมิตของท่าน ท่านบอกว่าเห็นนิมิตอย่างหนึ่ง ฝันอย่างหนึ่งนะ การ ฝันนี้เวลาครูบาอาจารย์ หลวงปู่มั่นท่านก็ฝันของท่านเห็นไหม ที่นี้การฝันของจิตที่ สะอาดบริสุทธิ์ใจ เขาเรียกบุคคลฝันความถูกต้องแม่นยำชัดเจน มันมาด้วยการฝันก็ได้ เพราะจิตมันคืออยู่แล้วใช่ไหม แต่โดยปกติเวลาเราอนเราฝัน ก็ฝันสะเปะสะปะ ฝันเรื่อง ที่ไม่เป็นเรื่องเลยก็มี เวลาความฝันของเราเนี่ย เราฝันว่ามันเป็นเรื่องเป็นจริงเป็นจังเลยก็มี

นี่เขาบอกว่าเขาภาวนาของเขาไป กลับไปแล้วเข้าสมาธิไปหรือเปล่า นี่เวลาตัวเอง ฝันเอง ตัวเองยังไม่เข้าใจเลยว่าสิ่งนั้นมันชัดเจนหรือเปล่า แต่พอไปเห็นพระแล้วพระ เทศน์ให้ฟัง ในความฝันมี ที่นี้ความฝันนี้คนมันฝันหลากหลายนะ เวลาคนมาปฏิบัติแล้ว บางทีปฏิบัติดีมากเลย แล้วพอกกลางคืนนอน ก็นอนฝันถึงครูบาอาจารย์ การฝันถึงครูบา อาจารย์ การฝันถึงพระพุทธเจ้า การฝันนี้เป็นฝันดีทั้งนั้นล่ะ การฝันคืออย่างนี้มันเหมือน บุญใจ เวลาบุญมานี้มันจะตอบสนองเรา แต่ตอบสนองเราโดยขนาดไหนเราไม่รู้ตัว เรา ไม่มีสิทธิ์รับได้ เหมือนวิทยุนี้คลื่นเขาส่งมาแต่วิทยุเราไม่ได้เปิด เราเปิดไม่เป็น ที่นี้พอเรา ไปฝัน มันมาตอนที่เราไม่ได้เปิดวิทยุ พอฝันวิทยุเราไม่ได้เปิดใช่ไหมส่งเข้ามาเลย ก็บุญ กุศลต้องการสื่อกับเราแต่เราสื่อไม่ได้ไง

ฉะนั้นเพราะว่า ถ้าจิตเราดี เราภาวนาดีเนี่ย ใ้การฝันอย่างนี้มันฝันได้ ฉะนั้นการ ฝันในสมาธิ มันเป็นฝัน มันไม่ใช่เข้าสมาธิ

ถ้าเข้าสมาธิเนี่ยเวลาพุทธโธๆ จิตลงสมาธิ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ มันไม่มีสติขาดเลยนะ มันไม่ใช่ฝันนะ เวลาพุทธโธๆๆ แล้วแว็บไปเลยนี่คือตกภวังค์ พอ ขาดสติปัฏฐานจิตสูญหายไปเลย เหมือนหลับ เวลานอนหลับมันก็คือหลับไม่มีสติใช่ไหม ใ้เนี่ยเราตั้งสติอยู่ซัดๆ แต่เวลามันแว็บหายไปเลยนี่ ตัวก็นั่งอยู่เนี่ย บางคนกรนเลยนะ กรน เลยล่ะ นี่คือหลับ หลับเป็นสมาธิใหม่ นี่คือตกภวังค์

ฉะนั้นเห็นไหมที่เขาบอกว่าพระอรหันต์ไม่มีอะไรเลย เวลากำหนดจิตลงภวังค์ พอพระอรหันต์นอน ก็เข้าภวังค์ไป ใ้ภวังค์ส่วนภวังค์นะ ใ้หลับส่วนหลับนะ ใ้เวลา ตกภวังค์นี้เห็นไหม เพราะหลับนี้มันหลับไปเลย เพราะเราตั้งใจนอนหลับ ใ้เนี่ยเราไม่ได้

ตั้งใจนอนหลับนะเรานั่งสมาธิอยู่เห็นไหม แต่มันแว๊บหายไปเลย คำว่าเหมือนหลับเห็นไหม เวลาจิตจะมันรู้สึกตัวนี้มันสะดุ้งตื่นขึ้นมาอันนี้มันเป็นภวังค์ ฉะนั้นเวลาหลับเรานี้เข้าสมาธิไม่ได้หรอก เพราะคนหลับไปแล้วเข้าสมาธิไม่ได้ สมาธิส่วนสมาธิ หลับคือหลับ หลับคือตกภวังค์ไป การนอนหลับไป

ฉะนั้นสิ่งที่เห็น ภาพที่เกิดขึ้นมานี้ บางครั้งฝันเห็นตัวเองบวช ความฝันนี้ดีหรือไม่ดี ความฝันนี้ละ ถ้าฝันสิ่งที่ดีมันก็บอกเรา มันเหมือนกับทางโลก เราทำโครงการสิ่งใดก็ได้แล้วแต่ เขาเรียกว่าทำความฝันให้เป็นความจริง เรามีโครงการสิ่งใดเราตั้งใจในสิ่งใดใช่ไหม เราพยายามทำสิ่งนั้นให้เป็นความจริงทำ อันนี้ก็เหมือนกัน อันนี้สิ่งที่ฝันมันฝันเรื่องอะไรไป เห็นพระ พระเทศน์ให้ฟังต่างๆ มันเป็นความดีของเราทั้งนั้น

เขาอยากพิสูจน์ว่าความฝัน เขาอยากจะรู้ด้วยตัวเขาเอง ถ้าอยากจะรู้ด้วยตัวเขาเองนะต้องมานั่งภาวนา แล้วถ้าภาวนาไปจิตมันสงบไปนะ เวลาจิตลงสมาธิไปแล้ว เวลาจิตเราลงสมาธิ เราเห็นนิมิต ทุกคนจะงงว่าสิ่งนั้นคืออะไร ถ้ามีครูบาอาจารย์ท่านบอกนะให้ตั้งจิตไว้แล้วถามเลยว่านั่นคืออะไร มันจะตอบมาเลย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันบอกสิ่งที่ฝันมาแล้ว เรายังสงสัย ให้นั่งสมาธิเลย พอนั่งสมาธิจิตมันลงเข้าไปแล้วนี่ สิ่งที่มีมันเป็นบุญกุศลให้มันออกมาได้เลย เราถามของเราได้ เราแก้ไขของเราได้ เราทำของเราได้ละ

ฉะนั้น เวลาคนนอนหลับนี้เข้าสมาธิได้ไหม นี่คือคำถาม ไม่ได้ คนนอนหลับเข้าสมาธิไม่ได้ คนเข้าสมาธิไม่ใช่หลับ ถ้าคนหลับคือการตกภวังค์ นั่งสมาธิแล้วหายไปนี่คือการตกภวังค์ นั่งสมาธิแล้วจิตเป็นสมาธิคือสมาธิ แต่ถ้าคนหลับแล้วนะไม่มีทางมีสมาธิเลย นั่นคือการหลับ

สมาธินะ คิดดูเรานั่งอยู่ที่นี่ เรามีสติอยู่แล้วจิตมันลงสมาธิ เรารู้สึกตัวตลอด ไม่ใช่คนหลับนะ เหมือนเรานั่งเรารู้สึกตัวพร้อมหมดเลย แล้วจิตเราลงนิ่งแปลกประหลาดมหัศจรรย์ แต่ขณะนี้ที่มันลงไม่ได้เพราะอะไร เพราะว่าความคิดกับเรามันพร้อมกันอายตนะรับรู้หมด มันไม่ใช่คนหลับ แล้วเวลาจิตมันลงเห็นไหม ฉะนั้นเวลาคนลงสมาธิมันจะสดชื่น คนลงสมาธิชั่วคราวชั่วคราวออกมาดีกว่าคนนอนหลับมากเลยนะ จิตมันได้

พัก เห็นไหมครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า เวลาเราเกิดขึ้นมา ความคิดกับเรานี้เห็นไหม เหมือนเครื่องจักรมันหมุนแล้ว แล้วมันไม่เคยดับเครื่องเลย

จิตกับความคิดนี้เห็นไหม มันเหมือนเครื่องยนต์กับเกียร์ มันเข้าไว้ตลอดเวลา มันก็ต้องทำให้ลื้อนี้หมุนตลอดเวลา ความคิดนี้ จิตมันเป็นเครื่องยนต์ ความคิดเวลามันเข้ากับความคิด มันออกมามันก็หน่วงกันไปหมดเลย ฉะนั้นเวลาเราพุทโธๆ นี่จิตมันปล่อยแล้วมันเข้าเกียร์ว่างได้ เราปลดเกียร์ว่างได้ ปลดเกียร์ว่างคือจิตนี้มันไม่เข้ามาอยู่ที่ความคิด มันอยู่ในตัวของมันเองเห็นไหม นี่คือสัมมาสมาธิ มันจะรู้สึกตัวของมันตลอดเวลา แล้วถ้ารู้สึกตัวตลอดเวลา แล้วออกใช้ปัญญาอีกทีหนึ่งมันถึงจะเป็นโลกุตตรปัญญา ทีนี้มันจะเข้าอันนี้แล้วนะ

คำถามที่ ๕๔. เขาว่าเขากำหนดดูโครงกระดูก เวลาเราตอบคำถามนี้เราไม่อ่าน เพราะมันยาว แล้วมันกลายเป็นเรื่องอะไรก็ไม่รู้ แต่บอกว่าเป็นอุบายพิจารณาภายใน ปัญหาที่ ๕๔. กำหนดให้ตัวเราเป็นโครงกระดูกแล้วนั่งต่อหน้ากระจกนะ เขานั่งมาเรื่อย เป็นปัญหาที่เขาถามประสบการณ์ของจิตเขา ฉะนั้นเข้าถึงคำถามนะ

ถาม : ขอลองหลวงพ่อกว่า การพิจารณาสิ่งนี้ถูกต้องหรือไม่ จำเป็นต้องหาอุบายพิจารณาให้รู้สึกขณลุกหรือไม่ เนื่องจากกระผมเข้าใจว่าอาการขณลุกมันควบคุมไม่ได้ แสดงว่าเข้าถึงจิตใช่หรือไม่

กระผมไม่ได้ถึงอุบายเริ่มแรกที่พิจารณากรรมฐาน ๕ เพียงแต่มันจืดชืด รมกวน หลวงพ่อช่วยแนะนำวิธีการในปฏิบัติของผมด้วยให้ก้าวเร็วขึ้น

๒.ทางด้านสมณะ ช่วงแรกที่ภาวนาสงรู้สึกมีความสุขมาก แต่ทำไปเรื่อยๆ นานเข้า ความสุขหายไป แต่รู้สึกว่าจิตสงบมากขึ้น แน่นขึ้น แต่ไม่รู้สึกถึงความสุขเริ่มแรกเลย ไม่ทราบว่าจะอาการนี้ถูกต้องตามแนวการปฏิบัติหรือไม่

หลวงพ่อ : นี่เขาถามปัญหานะ เขาบอกเขาพิจารณาซากศพ กำหนดมีศพแขวนที่คอ โครงกระดูกแขวนไว้ตามต้นไม้ มีกระดูกจำนวนมากทิ้งไว้เกลื่อนมาให้ทับตัวเราเห็นไหม กำหนดโครงกระดูกตัดเป็นท่อนๆ กำหนดโครงกระดูกขยายออก กำหนดไปใน

อวัยวะต่างๆ ย่อลงมาบ้างขยายบ้าง ผมมีอาการเช่นนี้รู้สึกขนลุกแตกต่างจากการพิจารณา
ทั่วๆ ไป

เห็นไหม เราจะเอาปัญหานี้ กับปัญหาที่ถามก่อนหน้าว่าผิดไหม

คำถามก่อนหน้าที่ผิดไหมนี้ เขากำหนดลมหายใจแล้วก็ดูความกระทบ ดูรูป ดู
นาม ดูความรู้สึกอาการทั่วพร้อม เขาว่าเป็นวิปัสสนา

แต่อันนี้เขาใช้กำหนดโครงกระดูก เขาใช้พิจารณากระดูกเลย เอากระดูก อันนี้เป็น
คำปริกรรม กำหนดดูโครงกระดูกมาตลอด พอพิจารณาไป มันจะเกิดอาการขนลุก
พอพิจารณาเช่นนี้แล้วรู้สึกมีอาการขนลุกทั้งตัว แตกต่างจากการพิจารณาอื่นๆ ทั่วไป

ทำไมมันถึงมีอาการขนลุกขนพองล่ะ อย่างเช่นเรา ถ้าเราโดยปกติลมพัดมา เราก็ต้อง
มีความรับรู้ว่าย็น ร้อน อ่อน แข็ง นี่มันความรับรู้ปกติใช่ไหม แต่ถ้าลมพัดมาเราเป็นปกติ
เราก็รับรู้ปกติ

แต่ทีนี้พอจิตมันละเอียดเข้าไปเห็นไหม พอจิตที่มันรับรู้ลม กระทบต่างๆ นี่เรื่อง
กระดูกเรื่องความคิด เรื่องอายตนะ เรื่องผิวหนังเรื่องต่างๆ เราารู้ได้ เราศึกษาได้ การศึกษา
ความเคารพอย่างนี้มันเป็นการศึกษาแบบสามัญสำนึก

แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามาเห็นไหม ความรับรู้มันเด่นชัดขึ้นมา เวลาความรับรู้เด่นชัด
ขึ้นมา ทำไมมันขนพองหมดเลย ขนลุกขนพองหมดเลยเวลาพิจารณากระดูกเข้ามาเรื่อยๆ
นี่ทำไมมีอาการขนลุกขนพอง อาการขนลุกขนพองนี่นะมันคือว่า รากฐานของจิตเห็น
ไหมที่ว่า คือมันโดยสมควรแก่เหตุ เหตุของจิตที่มันหยาบ ความรับรู้มันก็หยาบ ถ้าจิตมัน
ละเอียดขึ้นมาละ ความรับรู้จิตของมันก็ละเอียดขึ้นมา ถ้าจิตมันละเอียดมากขึ้นไปนะ
ความรับรู้จิตมันละเอียดเข้าไป มันพิจารณาเหมือนกัน การพิจารณากายเหมือนกัน
พิจารณากายเห็นไหม

นี่หลวงปู่เจี๊ยะท่านสอนเห็นไหม บอกว่าให้กำหนดดูกาย ให้จิตนี้เดินไปตามกาย
ถ้าจิตนี้มันอยู่ตามกระดูกของข้อที่เป็นข้อๆ ขึ้นไป ถ้าอยู่ในข้อนี้ได้มานานๆ เห็นไหม ท่าน
บอกว่าถ้าอยู่ได้นานๆ นี่คือสมณะ คือจิตมันอยู่ได้ แต่ถ้ามันไม่มีสมณะนะ เวลาเราคิดถึง
ข้อ ตั้งแต่ข้อสอกจนขึ้นมาหัวไหล่อย่างนี้ มันจะแว็บไปคิดอย่างอื่นก่อน ถ้ามันแว็บคิด

อย่างอื่นก่อน มันไม่อยู่ในโครงกระดูกนี้ ไม่อยู่ในร่างกายนี้ นี่จิตเราไม่เป็นสมณะ จิตเราไม่มีสมาธิ ถ้าจิตมีสมาธิมันจะอยู่ใน โครงกระดูกของมัน มันจะหมุนของมันไปได้เรื่อยๆ

นี่ก็เหมือนกัน พิจารณาโครงกระดูกเห็นใหม่ พอพิจารณาไปเรื่อยๆ มีขนลุกขนพองเลย “ทีนี้ขนลุกขนพองขึ้นมาเห็นใหม่ อาการแตกต่างจากอาการอื่นๆ ขึ้นมา” ถ้าจิตมันมีความสมควรแก่เหตุ ถ้ามันสมควรแก่เหตุนะ เหตุหยาบมันก็ต้องใช้เหตุผลหยาบๆ ถ้าเหตุมันละเอียดมันต้องใช้เหตุผลที่ละเอียดขึ้นมา พิจารณาเหมือนกันนี้แหละ อันนี้คือประสบการณ์ใจ ประสบการณ์ของจิตนะ ถ้ามันอยู่ในระดับหนึ่งนะ มันจะมีความรู้สึกระดับหนึ่ง ถ้าจิตมันละเอียดเข้าไปนี้มันจะมีความรู้สึกอีกระดับหนึ่ง แล้วอีกระดับหนึ่งนะ พอจิตมันชำนาญเข้าไปนะ มันชำนาญของมันเข้าไป มันเป็นอุบายอันเดียวกัน กาย เวทนา จิต ธรรม

แต่กาย เวทนา จิต ธรรม จิต มันก็พิจารณากายเหมือนนี้แหละ แต่มันพิจารณาจนคล่องแคล่วขึ้นมา คำว่าคล่องแคล่วขึ้นมา ความคล่องแคล่วก็คือความชำนาญเพราะเราพูดทางวิทยาศาสตร์ไง ความชำนาญของการทำงานใช่ไหม แต่จิตนี้เวลานมันคล่องแคล่วของมัน มันชำนาญของมัน ตัวจิตนี้มันเหมือนกับตะกอนในน้ำ มันจะลงในน้ำ น้ำมันจะใส นี่เหมือนกันพอมันชำนาญขึ้นไปจิตมันเริ่มใส ตัวมันเองเริ่มปล่อยวางในตัวมันเองเห็นใหม่ พอเราเริ่มปล่อยวางตัวมันเอง โอ้อวิชชา โอ้อกิเลสที่มัน ที่น้ำใสจะเห็นตัวปลา มันจะใสขึ้นมา ถ้าน้ำขุ่นขึ้นมามันก็คือค้นหาทะยานอยากมันเจือจางมาด้วย เวลาเราคิดอะไร มันก็คิดตามเราไปด้วย

ฉะนั้นในปุถุชน โดยความคิดของเราเนี่ย เราพิจารณากายเหมือนกัน คิดเรื่องกายนี้แหละ แต่มันชำระกิเลสไม่ได้หรอก พิจารณากายอย่างมากที่สุดก็สังเวช อย่างมากก็น้ำตาไหล แล้วน้ำตาไหลนี่นะ โอ้อโฮ มันคิดแล้วมันสลัดใจ มันก็สลัดใจแต่มันไม่ถอนกิเลส เพราะอะไร เพราะมรรคมันไม่มีสัมมาสมาธิ ไม่มีตัวหลัก ไม่เข้ามาถึงก้นบึ้งของใจ แต่ถ้าจิตมันพิจารณาไปเรื่อยๆ นี่มันจะหัดตัวเข้ามาหัดตัวเข้ามาโดยธรรมชาติของมัน พอธรรมชาติของมัน มันพิจารณาเข้าไป มันก็พิจารณาไปแหละ แต่พิจารณาแล้วกายที่จิตมันไปติด มันเห็นคุณค่าแตกต่างกัน

การพิจารณากาย พอเห็นโทษมันก็ปล่อยวางเข้ามาใช้ใหม่ แต่การพิจารณากาย เห็นมันเป็นไตรลักษณ์ คือมันย่อยสลายไปต่อหน้า พอย่อยสลายไปต่อหน้า จิตมันปล่อย มันแตกต่างจากการพิจารณาโดยสมณะนะ เราพิจารณาเรื่องกาย เรื่องความเจ็บไข้ได้ป่วย เรื่องความย่อยสลายของจิต เรื่องย่อยสลายของกาย เราก็รับรู้ได้ เขาให้ลอกหนังเลย ให้เห็นว่าหนังเราไม่มีนี่จะมีแต่เลือดเนื้อ มันเอี่ยมไปทั้งร่างกาย เราจะมีความคิดอย่างไร เราไปจินตนาการได้ มันก็เห็นจริง แต่พิจารณาบ่อยๆ ครั้งเข้า พิจารณาบ่อยๆ ครั้งเข้ามันก็ จืดชืด

แต่ถ้าจิตมันสงบนะ ไม่ใช่ที่เราลอกหนังนะ หนังมันหลุดให้เราดูเลยละ “เอ้อะ!” โอ๊ย มันสะดุ้ง มันหลุดต่อหน้านะ แล้วพอมองไปมันเริ่มเอี่ยม พอเริ่มเอี่ยม เนื้อมันเริ่มเปื่อยนะ มันหลุดออกไปมันกองลงสู่พื้นดิน มันหายไปต่อหน้านะ

มันเหมือนกับถ้าเรานึกเรื่องกายใช้ใหม่ มันก็เหมือนเราเป็นผู้กำกับใช้ใหม่ เราเป็นผู้กำกับหนังที่เราดูเลยวาทบาตต่อไปเป็นอะไร เพราะเราเป็นคนสั่ง แต่ถ้าเป็นความจริงนี่เราไม่ได้กำกับนะ มันเห็นแล้วมันตะลึงเลยนะ เห็นไหมนี่ถ้าจิตมันสงบมันเป็นอย่างนี้

ถ้าจิตไม่สงบนะ เราเป็นผู้กำกับการแสดง เรานึกให้มันเป็นภาพนั้นใช้ใหม่ เราเป็นคนน้อมนำมันใช้ใหม่ มันแตกต่างใหม่ แต่พอจิตมันสงบนี้มันไม่มีผู้กำกับ มันจะเป็นไปโดยสังขาร พอมันเป็นสังขารนี้เราคาดการณ์อะไรไม่ได้เลย พอจิตมันลง เวลาครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติไป นั่งพิจารณากายให้มันย่อยสลายไปเลย เนื้อมันก็ละลาย พอมันเปื่อยเน่าลงมันก็ละลายสู่ดินหายไป มันก็เหลือแต่กระดูก กระดูกนอนอยู่ ทีนี้พอจิตมันมีกำลังไม่พอ มันไปไม่ไหวแล้วทำอะไรไม่ได้ กำหนดพุทโธๆ นะ นึกให้เป็นน้ำ น้ำจะท่วม พอนึกเป็นดินดินจะกลบไปอย่างนี้

นี่กรณีอย่างนี้ การพิจารณาอย่างนี้ถ้าว่าเป็นวิปัสสนามันจะแตกต่างกับสมณะ คำว่าสมณะนี่พิจารณากายเหมือนกัน กาย เวทนา จิต ธรรม พิจารณาเหมือนกัน แต่การให้ผลแตกต่างกัน มันเป็นอยู่ที่กำลังของจิต จิตของคนมีกำลังมากน้อยแค่ไหน จิตของคนมีสมาธิมากน้อยแค่ไหน เราถึงต้องทำสมาธิกัน ถ้าเราไม่ทำสมาธิกัน พิจารณากายเหมือนกัน มานั่งอย่างนี้ทุกคนก็บอกพิจารณากาย เราก็พิจารณากาย ทุกคนพิจารณากาย

หมดเลย เอ้า พิจารณาภายแล้ว ทำไมคนที่เขาพิจารณาแล้วเขามีความรู้ เขาความถอดถอน เขามีความสุขมีความสบาย 'ไอ้เราพิจารณาภายนะหวัจะชนฝ่าอยู่นี้ หวัจะทิมดินอยู่นี้ พิจารณาภายก็ย้งทุกข์อยู่นี้ เห็นใหม่ความแตกต่างมันอยู่ที่จิต

ความแตกต่างของจิต กำลังของจิตมันแตกต่าง มันไม่เท่ากัน ฉะนั้นถ้ากำลังของจิตไม่แตกต่างไม่เท่ากันนี้ละ เราต้องพยายามพุทโธๆ ให้จิตเรามีกำลัง อย่างเช่นของจีนนี้มีราคา ๕ บาท คนมีเงิน ๕ บาท ซื้อของจีนนี้ไปได้เลย 'ไอ้เราก็อยากได้ของจีนนี้เหมือนกัน แต่เรามีเงินอยู่บาทเดียว บางคนมี ๒ บาท ๓ บาท แต่ของจีนนี้ราคา ๕ บาท เห็นไหมเราไม่สามารถซื้อของจีนนี้ได้

จิตของเราเนี่ย คำว่าบาท ๒ บาทคือจิตกำลังสมาธิ ๑ บาท ๒ บาท ๓ บาท ๔ บาท ๕ บาท นี้กำลังมันแตกต่างกัน ถ้ากำลังแตกต่างกันคนที่กำลังดี กำลัง ๕ บาทเขาภาวนาของเขาได้เลย 'ไอ้เรากำลังเรามีอยู่บาทเดียวเนี่ย เราขาดตั้ง ๔ บาทแล้วเราจะทำอย่างไรให้มันขึ้นมา เราต้องกลับมาพุทโธๆ แล้วเราก็อออกมาพิจารณา ถึงจะซื้อไม่ได้ก็ขอจับคูก่อน ขอคูก่อนก็ได้ คือว่า ๑ บาทแล้วก็พิจารณาภายได้เหมือนกัน คุมันพิจารณามัน เอ้อ เดียวกูจะมาเอา ขอจงไว้ก่อนแล้วกลับไปพุทโธๆ ต่อนะ จนจิตเรามีกำลังขึ้นมาละ เดียวมาหยิบเอาได้เลย เดียวมาหยิบเอาได้เลย นี่คือการพิจารณาภาย

อุบายการพิจารณาภายนะ ใช้ พิจารณาโครงกระดูกเข้าไป เขาบอกการพิจารณาโครงกระดูก การพิจารณาต่างๆ การพิจารณาโครงกระดูก เอากระดูกมาตั้งนี้ นี้เขาเรียกว่าอุบาย เขาเรียกคนฉลาด คนฉลาดนี้ละจะหาอุบาย หลวงตาท่านสอนบ่อย บอกว่าการพิจารณาการภาวนาของเราเนี่ยต้องมีอุบายต้องฉลาด คำว่าฉลาดในอุบายวิธีการมันต้องเปลี่ยนแปลงพลิกแพลงไป อาหารเห็นใหม่ โยมทำอาหารกัน วันนี้อาหารชนิดนี้ พรุ่งนี้จะเปลี่ยนเป็นอย่างนั้นแล้วจะเปลี่ยนเป็นอย่างนี้ วนไปวนมาอย่างนั้น ให้อาหารมันกินได้ ถ้าอาหารอย่างเดีวนะทำซ้ำแล้วซ้ำอีก ไข่ต้ม ต้มไข่ ไข่ทอด ทอดไข่ กินไข่ทุกวันเลยนะ มันก็เบื่อ อุบายนี้มันต้องพลิกไปพลิกมา

คำว่าอุบาย การพิจารณาภายเห็นใหม่ เอาโครงกระดูกมาแขวนคอ เอากระดูกไปแขวนบนต้นไม้ นี้อุบาย คนหาอุบายอย่างนี้เห็นใหม่ เหมือนกับคนที่เงินอยู่บาทเดียว แต่ของจีนนี้ ๕ บาทเห็นใหม่ เราก็อเพิ่มทุนเราไปเรื่อย พิจารณาของเราไปเรื่อย หัวใจของ

เรามันจะมี ๒ บาท ๓ บาท ๔ บาทนะ ถ้าพอมันครบ ๕ บาทนะ พิจารณาไปมันจะขาด มันจะปล่อยเป็นสันทิฏฐิโก มันจะรู้มาจากจิต มันจะรู้เข้ามาที่เราหมดเลย ฉะนั้นการทำอย่างนี้ถูกไหม ถูก แล้วทำไปเรื่อยๆ สิ่งที่มีมันถูกเห็นใหม่ เวลาชนลูกชนพองพิจารณาไป แล้วนี่คือผลของมัน แต่มันเป็นวงรอบหนึ่งเห็นใหม่

เหมือนฟุตบอล ฟุตบอลเขาแข่งจบแล้ว แต่ยังไม่ชิงชนะเลิศ เขาต้องแข่งคัดตัวกัน ไปเรื่อยๆ เห็นใหม่ ต้องแข่งเอาทีมชนะเข้า คัดทีมเพื่อออกไป คัดทีมเพื่อออกไป นี่ก็เหมือนกันเราพิจารณาแล้วพิจารณาเล่า เพราะมันยังไม่ถึงที่สุดเห็นใหม่ ทำไปเรื่อยๆ ทำไปเรื่อยๆ แต่อย่าขี้โกง พิจารณากายนี้แหละ ขี้โกงหมายถึงว่า พอตั้งพิจารณากายแล้วนะ มันอยากได้ผลไง เพราะคนเรามันจะเดินเลื้อย เพราะเราเคยพิจารณากายอย่างนี้ แล้วเราก็เข้าใจว่าพิจารณากายอย่างนี้แล้ว พอเริ่มตั้งครั้งต่อไปมันก็เริ่มที่วังจรเคิมเลย เอากายมาตั้ง เอากระดูกมาตั้ง แล้วจะให้เป็นอย่างนั้นไม่เป็นแล้ว ไม่เป็น

มันเหมือนกันนะ เราทำอาหารให้เขาดีสุด แต่คราวหน้าจะถ้าไฟเราอ่อนหรือ เชื้อเพลิงเราไม่มี อาหารเราจะไม่สุดเลย

นี่ก็เหมือนกันพิจารณาโครงกระดูกอย่างไรก็แล้วแต่ เราตั้งไว้ให้มันเป็นสัจจะ ความจริงอย่าขี้โกง ตั้งกายขึ้นมา ตั้งโครงกระดูกขึ้นมาแล้วพิจารณาไป พิจารณาไปเรื่อยๆ พิจารณาไปเรื่อยๆ ผลมันจะตอบเอง สันทิฏฐิโก มันเป็นปัจจัยตั้ง มันจะเกิด ผลกระทบเอง จิตนี้มันกระทบ จิตนี้มันพิจารณาไปแล้ว จิตนี้มันจะเป็นของมัน พอจิต เป็นของมันเห็นใหม่ จิตเป็นของมันแล้ว พอมันสงบเข้ามาแล้วอยู่กับมัน แล้วออก พิจารณาซ้ำๆ ไปเรื่อยๆ จิตมันจะพัฒนาของมันขึ้นไป

“ทางด้านสมณะช่วงแรกที่มันสงบ มีความสุขมาก ทำไปเรื่อยๆ นานเข้าความสุข นั้นหายไป ความสุขนั้นหายไปแต่รู้สึ่วจิตสงบมากขึ้น แน่นขึ้น”

ความสุขนั้นหายไปความสุขของความสงบเห็นใหม่ ถ้าพุทโธชัดๆ ถ้าความสุขหายไปพอเดี๋ยวพุทโธใหม่ พุทโธใหม่ความสุขมันจะเกิดขึ้นอีก พอมันเกิดขึ้น เพราะว่าอะไร เพราะว่าจิตมันสงบทีหนึ่ง เห็นใหม่ อย่างเช่นเวลาจิตเราสงบหนหนึ่ง พอจิตสงบแล้วนี่ ผลของความสงบ รุ่งขึ้นยังมีความสบายใจยังมีความสุขอยู่ สงบทีแรกมันมีสุข คุณคิดในหัวใจด้วย มีความสุขในชีวิตประจำวันด้วย แต่พอมันผ่านไปเห็นใหม่ พอจิตมัน

คลายตัวออกมา ความสงบนั้นมันออกมาเป็นจิตปกติแล้ว แต่ความสุขที่มันเคยได้จากสงบนั้นมันก็ยังมิอยู่ พอมันมีอยู่ของมันอยู่ แต่เสร็จแล้วมันก็จางไปๆ จางไปเราต้องกลับไปพุทโธๆ หรือกลับไปพิจารณาให้จิตสงบอีก

พอจิตสงบบ่อยๆ ครั้งเข้า บ่อยๆ ครั้งเข้าเห็นใหม่ ความสุขอันนี้จะอยู่กับเรา แล้วพอมันตั้งมั่น พอจิตมันแน่นขึ้นดีขึ้น พอมันตั้งมั่น ความสุขมันจะมีเท่านี้ แล้วความสุขอย่างนี้ ถ้าพูดถึงคนที่ไม่ออกวิปัสสนา มันจะรักษาความสงบอย่างนี้ไว้ แล้วบอกว่าเป็นคือมรรคผล

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเราเห็นใหม่ ความสงบอย่างนี้เราเอาไว้เพื่อพิจารณาเพื่อค้นคว้าให้ถอดถอนอุปาทานในหัวใจ ถ้ามันถอดถอนอุปาทานในหัวใจออกมาได้เห็นใหม่ มันจะปล่อยวางเขาเรียก ตังคปหาน จำไว้คำนี้! ตังคปหาน คือพิจารณาแล้วมันปล่อย กายเป็นกาย จิตเป็นจิต มันปล่อยหมดเลย วางหมดเลย วางขนาดไหน เข้าไปเรื่อยๆ เพราะมันยังไม่มีเหตุผล ขณะจิตที่มันยังไม่เปลี่ยนแปลง

แต่ถ้ามันเปลี่ยนแปลงนะ พอพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า เวลามันเปลี่ยนแปลงเห็นใหม่ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันขาดออกจากกันนะสังโยชน์ขาดออกไปนี่อันนี้จบ ถ้าอันนี้จบแล้วนะ เราทำจิตสงบเข้าไป แล้วออกไปพิจารณากายใหม่มันจะเป็นขั้นตอนต่อไปละ ขั้นตอนต่อไปคือกายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส มันจะละเอียดขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง ถ้าอีกชั้นหนึ่งเห็นใหม่ ทำมาถูกต้อง แต่มันต้องทำบ่อยครั้งเข้าๆ

ฉะนั้น เริ่มต้นแต่ปัญหาแรก ปัญหาว่าผิดใหม่ ไม่ผิด แต่ปัญหาแรกมันไม่ลงมาถึงขนพองสยองเกล้า ไม่ลงมาถึงจิตที่มันรับรู้ ลงมาในสมาธิที่มีความสุขนี้เห็นใหม่ ถ้าพูดถึงจิตถ้ามันลงมาถึงฐานของมัน มันจะมีความสุขของมัน มันจะรับรู้ของมัน รับรู้ของมัน แล้วออกพิจารณาไปแล้วนี้ มันจะมีขนพองสยองเกล้ามันจะรับรู้ของมัน แล้วเวลามันปล่อย ปล่อยแล้วปล่อยเล่า คำนี้คำที่ว่าปล่อยแล้วปล่อยเล่า นี่ต้องทำซ้ำแล้วทำเล่า

เวลาคนที่ปฏิบัติไปตามหลวงตาว่า ถูกใหม่ หลวงตาจะบอกว่า ถูกทุกคำเลย เพราะการภาวนานี้มันถูก แต่มันถูกแล้วมันเหมือนกับเราเดินทางมาถูกแล้ว แต่เรายังไม่มีสมบัติอะไรเลย มาถูกทางแต่ยังไม่มีสมบัติติดตัวนะ มาถูกทางแล้วนี่จะต้องเอาภาชนะ

ไปตัดดวงสมบัตินั้นด้วย มาถูกทางแล้วต้องหมั่นขยันหมั่นเพียร พิจารณาของมันด้วย ให้มันมีสมบัติจิตใจนี้ไปไง มาถูกทางแต่ไม่มีสมบัติจิตใจไป มาถูกทางแต่ต้องตัดดวงเอาสมบัติด้วย ถูกใหม่ ถูก ถูกแล้วพิจารณาซ้ำพิจารณาซาก แล้วหาผลประโยชน์จากใจดวงนั้น ให้ใจดวงนั้นพัฒนาขึ้นมาให้เป็นประโยชน์กับมัน

ฉะนั้น ถูกต้อง ที่ถามมานี้ถูกหมด เพียงแต่คำว่าถูกแล้วนี้ จะทำอย่างไรต่อไป ถูกแล้วนี้เราจะนั่งรออยู่นี่ใช่ไหม นั่งรอให้ธรรมะวิ่งมาสถิตในใจเราหรือ เราจะต้องทำของเราเอง เราจะต้องปฏิบัติของเราเอง เพื่อประโยชน์กับเรานะ เพื่อประโยชน์กับเรา จบ เนะ เอวัง